

Zadání pro semináře ze zvláštní části mezinárodního práva veřejného II

Ak. r. 2005/2006

Situace: Japonsko a Francie patří mezi státy s největším podílem jaderných elektráren na světě. V roce 2001 uzavřely tyto státy vzájemnou dohodu o dodávkách jaderného odpadu (vyhořelého uranu a plutonia). V následujících letech podnikly pětkrát nákladní loď plující pod vlajkou obou států plavbu přes Atlantický a Tichý oceán bez větších problémů. Loď s jaderným odpadem jsou však nuceny se plavit nejen na volném moři, ale taktéž proplouvat výlučným hospodářským pásmem a pobřežními vodami několika přímořských a ostrovních států (jedním z dotčených států je i souostroví Portoriko v Atlantickém oceánu). Francie ani Japonsko však tyto zúčastněné státy nikdy neinformovaly. S ohledem na nebezpečnost nákladu a hrozbu teroristického útoku probíhá přeprava jaderného odpadu v režimu přísného utajení.

Dne 20.7.2005 se z Japonska vydala na obvyklou plavbu do Francie *Akatsuki Maru*, soukromá nákladní loď plující pod japonskou vlajkou, která měla na palubě několik kanystrů jaderného odpadu. Po úspěšném proplutí Panamským průplavem se loď vydala směrem do Evropy. Během plavby se zjistilo, že u navigačního zařízení lodi dochází ke krátkodobým výpadkům. Dne 26.7.2005 vstoupila již za silné bouře *Akatsuki Maru* do výlučného hospodářského pásma Portorika. O deset hodin později loď vplula do pobřežního moře, které následujícího dne 27.7.2005 opustila. Bouře však nabývala na síle, přičemž došlo opět k výpadku navigačního zařízení. V důsledku extrémního počasí a minimální viditelnosti *Akatsuki Maru* narazila na útes, který se nachází ve výlučném hospodářském pásmu Portorika. Při nárazu došlo k poškození dvou kanystrů s jaderným odpadem, které zamořily okolní vody ve vzdálenosti až 40 km.

Všechny uvedené státy jsou smluvními stranami Úmluvy OSN o mořském právu z roku 1982 (dále jen „ÚMP82“).

Otázky:

- 1) Popište jednotlivá mořská pásma a uveďte, jaká práva v nich mohou pobřežní státy vykonávat.
- 2) Jaké jsou v ÚMP82 rozdíly mezi plavbou na volném moři, a průjezdem výlučného hospodářského pásma, pobřežního moře a vnitřních vod? Jaká opatření vedoucí k omezení průjezdu mohou pobřežní státy v jednotlivých pásmech přijmout?
 - a. Najdete v ÚMP82 nějaké omezení *průjezdu* lodí výlučným hospodářským pásmem?
 - b. Požívají lodě přepravující jaderný odpad práva pokojného průjezdu pobřežním mořem?
 - c. Změnila by se situace, kdyby Portoriko a ostatní dotčené státy otevřeně a opakovaně proti přepravě jaderného odpadu přes svoje pobřežní moře a výlučné hospodářské pásmo protestovaly? A naopak, kdyby o přepravě jaderného materiálu Portoriko vědělo a nijak neprotestovalo?
- 3) Jaký je rozdíl mezi mezinárodní odpovědností států za protiprávní chování a mezinárodní odpovědností za škodu způsobenou činností jinak mezinárodním právem nezakázanou?
 - a. Jakou roli hraje skutečnost, že *Akatsuki Maru* je v soukromém vlastnictví?
 - b. Může se Japonsko dovolávat exkulpace z důvodu *vyšší moci* (prudká změna počasí)?

- c. Změnila by se situace, kdyby *Akatsuki Maru* přepravovala namísto jaderného odpadu „jen“ ropu?
- 4) Studenti s příjmením začínajícím na A-L argumentují ve prospěch Portorika (koncipují argumentační kostru stížnosti k MSD); studenti s příjmením začínajícím M-Ž ve prospěch Japonska.
 - 5) Jaké vidíte do budoucna řešení, které by zbavilo pobřežní a ostrovní státy většiny obav z ekologické katastrofy a na druhé straně by umožnilo bezpečnou přepravu jaderného odpadu po moři?

Právní předpisy:

- 1) Úmluva o mořském právu (1982), In: POTOČNÝ, M., ONDŘEJ, J.: *Obecné mezinárodní právo v dokumentech*. 2.vydání, Praha, C.H. Beck, 2004, str. 95-109.
- 2) Návrh článků o odpovědnosti státu za mezinárodně protiprávní chování (2001), In: POTOČNÝ, M., ONDŘEJ, J.: *Obecné mezinárodní právo v dokumentech*. 2.vydání, Praha, C.H. Beck, 2004, str. 7-15.

Povinná literatura:

- 1) MALENOVSKÝ, J., *Mezinárodní právo veřejné, jeho obecná část a poměr k vnitrostátnímu právu, zvláště k právu českému*, Brno, 2004, str. 300-308.
- 2) POTOČNÝ, M., ONDŘEJ, J.: *Mezinárodní právo veřejné, Zvláštní část*, Praha, C.H. Beck, 2003, str. 127-131 a 143-148.

Doporučená literatura:

- 1) ČEPELKA, Č., ŠTURMA, P., *Mezinárodní právo veřejné*, Praha, 2003, str. 241-255.
- 2) ŠTURMA, P.: *Mezinárodní odpovědnost za škodlivé následky činností nezakázaných mezinárodním právem*, In: ČEPELKA, Č., JÍLEK, D., ŠTURMA, P.: *Mezinárodní odpovědnost*, Brno, 2003, str. 114-178.
- 3) SEIDL-HOHENVELDERN, I., *Mezinárodní právo veřejné*, Praha 1999, str. 303-318.